

Paulus ele laulau parua aea ila pan Timoti

---

1 ¹ Gau Paulus, eaba ato aea ton Iesus Kristus. Ngan Deo ele kimnga, idol gau ngan kadonga naurata toa ne. Naurata toa ne eine ngan palongonga gid panua ngan ele posanga tautaunga ngan badanga madonga kemi ga ila pan eaba sai toa ilup toman ngan Iesus Kristus.

² ^aTimoti, nabode laulau toa ne ga ila pago. Gau nakim go tau mambe leg gergeu tautaunga.

Kemi ngan Deo Tamada ga Iesus Kristus ada Maron, gisirua led kadonga lolo marum aea, ga lolo isat aea, ga lolo tarui aea idio pago.

Paulus iposa kemi pan Deo ga ipamatua Timoti ilolo

³ ^bNaposa kemi ga ila pan Deo. Lologeai nanaman mambe lolog kelede toman ngan ei, ta nakado ele naurata lalaede mambe tibutibug tikakado mugaeai. Be ngan leg raring somisomi bong ga ado, matag nanan eao ta naposa kemi bedaoa ga ila pan. ⁴Matag nanan matam sul ta naoangga nagera go pade. Toa bedaoa ta tinig igelgel. ⁵ ^cMatag nanan mambe lem kadonga lolo matua aea eine tautaunga. Lolom matua lalaede mambe tibum taine Lois ga tnam Iunis lolod matua ngan ei mugaeai. Naoatai kemi mambe lolom matua toa bedaoa, ⁶ ^dta ngan ipu toaine naoangga napapei matam ngan Deo ele pamatuanga toa ibada pago mugaeai mambe tenainga. Eao manta longean pamatuanga toa ne ga idae kapei lolomeai, mambe eaba itama dinga ga irarabal kapei. Eao bada pamatuanga toa ne ngan ado toaiua nadol bageg ga idae ngan go. ⁷ ^eNgansa Itautau Tutui toa Deo ibada pagita ne, eine mataudnga aea mao, be ikado ga urada kapei, ga takim panua padengada, ga tanasnasi oatainga kemikemi.

---

^a 1.2 PA 16.1, 1Ti 1.2   ^b 1.3 PA 23.1   ^c 1.5 PA 16.1   ^d 1.6 1Ti 4.14   ^e 1.7 Ro 8.15

⁸Tota irangrang ngan maeamaea go ngan paolanga ada Maron ele posanga mao. Gau naman ele eaba, be ngan ipu toaine tidol gau ngan luma panasnga aea. Be irangrang ngan maeamaea go ngan idil toaine mao pade. Be eao manta bada Deo ele pamatuanga ta madid matua toman ngan gau ngan ada kadonga kulupulupu toa tababada ngan paolanga ele ato kemi. ⁹^fDeo ibada gita mulian ta ibaba gita ngan pasolannga mambe ele ul ienono ngan gita. Ei ikado toa bedane ngan kolinga gita leda kadonga eta mao. Be mugaeai tau ikado danga eta ga iuot maitne, be inasi ele kimnga mulian ga ele kadonga lolo marum aea ta ibaba gita. Ele kadonga lolo marum aea toa ne inam pagita ngan leda lupnga toman ngan Iesus Kristus. ¹⁰^gBe labone Deo ele kadonga lolo marum aea toa ne iuot masaeai ngan Iesus Kristus ele namanga. Ei eaba toa ibada gita mulian. Ei ipakala matenga iura ga kus, ta ngan ele ato kemi, ikado ga madonga kemi somisomi aea iuot masaeai. ¹¹^hEi idol gau ga naot ele eaba ato aea ngan paolanga ele ato kemi ta napapaoatai gid panua ngan. ¹²Be ngan ipu toaine, gid danga kulupulupu iuotot ngan gau. Be maeamaea gau ngan mao, ngansa naoatai kemi ngan eaba toa lolong matua ngan ei. Ta naoatai mambe ei iura kapei ta irangrang ngan imariala ngan naurata toa idol ga idae bagegeai ne. Ei ga ikakado toa bedane ga ila irangrang ngan Iesus Kristus ele namanga.

¹³Gid posanga kemikemi eao longo pagau, manta matam nanan, ta kado posanga lalaede ngan lem paoatainga. Kado posanga toa oa toman ngan lem kadonga lolo matua aea ga kadonga kimnga aea toa iuot ngan lem lupnga toman ngan Iesus Kristus. ¹⁴ⁱNaurata kemi toa Deo idol ga idae bagegeai, eao manta mariala kemi ngan. Itautau Tutui toa imamado lolodai, eine ga ilua go ngan kadonga toa ne.

¹⁵Eao oatai, panua toa ngada ne ngan tibur kapei Esia titnan gau ga kus. Be Pigelus ga Ermogenes, gid pade titnan gau.

¹⁶Gau nararing ga ila pan Maron ngan ilolo isat ngan Onesiporus asingada ele luma lolo, ngansa ei ikado kemi gau lolong somisomi. Be maeamaea ei ngan tidol gau ngan luma panasnga aea ne mao. ¹⁷Be ngan ado toaiua inama Rom, ei imarum tau ngan ilonga gau ga irangrang ngan iuot ngan gau. ¹⁸Nararing ga ila pan Maron, ngan ilolo isat ngan ei ngan ado kapei toa ipamadid gid panua ngan posanga. Be eao oatai kemi ngan ele luanga busa toa ikado mugaeai ngan tuanga Epesus pade.

Timoti manta imadid matua mambe eaba paraunga aea

2 ¹Tota leg gergeu, somisomi eao manta longean Iesus Kristus ele kadonga lolo marum aea ipamatua go. ²Be saoa posanga eao longo napaola pagid panua busa matadeai, eao manta dol ga idae pagid panua

^f 1.9 Ep 2.8-9, Tt 3.5   ^g 1.10 Ibr 2.14   ^h 1.11 1Ti 2.7   ⁱ 1.14 1Ti 6.20

bagedeai toa matad tutui ngan Deo. Be gid manta lolod iuatai kemi ngan paoatainga panua padengada. ³JEao manta ot eaba kemi paraunga aea ton Iesus Kristus, ta bada ieieinga toman ngan gai. ⁴Eao oatai, oangga eaba ikado naurata paraunga aea, ei irangrang ngan ikado naurata padengada alele mao. Be ei ikado naurata paraunga aea kekelen, ngansa iuangga ikado ta aea madidnga itin igelgel. ⁵^kEine lalaede pade ngan gid panua salisalinga ad. Oangga eaba imuga ngan salisalinga, be inasi apu salisalinga aea mao, eine irangrang ngan ibada lasunga mao. ⁶^lBe oangga dadanga itama ikado naurata kapei ngan dadanga, ei kekelen ga imuga ngan badanga annga imatua dadangai. ⁷Matam nanan kemi leg posanga, ngansa Maron ga ibada oatainga kemi pago ngan danga toa ngada ne ipu.

⁸^mMatam nanan Iesus Kristus. Ei iuot ngan iaoa kelede pan Devit, be idae mulian ngan ele matenga, lalaede mambe ato kemi toa napapaola ne ikeo ngan. ⁹ⁿNgan ipu toaine, panua tikado kadonga kulupulupu imata ede ga ede ngan gau, ta tipakala gau mambe eaba paeamao. Be irangrang ngan tipakala Deo ele posanga mao. ¹⁰Tota namadid matua ngan bisinga kadonga kulupulupu toa ngada ne, ngansa naoangga nalua gid panua toa Deo isio gid. Gau nakim Deo ibada mulian gid pade ta tibada madonga kemi ngan led lupnga toman ngan Iesus Kristus ta timado ngan ele taranga kapei somisomi.

¹¹^oPosanga ga oaine tautaunga:

Oangga tamate toman ngan ei,
eine ga tamado kemi toman ngan ei.

¹²^pOangga tamadid matua ngan kadonga kulupulupu,
eine ga taot mamaron kapeipei toman ngan ei.

Oangga tapul murida ngan ei,
eine ga ipul imur ngan gita.

¹³^qBe oangga matada tutui ngan leda posanga mao,
ei somisomi ga imata tutui ngan ele posanga,
ngansa irangrang ngan imae rua ngan ele posanga mao.

Timoti manta iura pakpakia ga iuot eaba naurata aea kemi ton Deo

¹⁴^rEao manta papei panua matad ngan gid posanga toa ne. Ngan Deo imata, manta pabib led ta irangrang ngan aoad kaukau ngan gid posanga sapaeen alele mao. Posanga sapaeen toa bedaoa irangrang ngan ilua gid mao, be sapadua tilongolongo posanga toa oa, eine ga ipaeabu ngan led madonga. ¹⁵^sEao manta uram pakpakia ngan pasolannga eao

---

^j 2.3 2Ti 1.8   ^k 2.5 2Ti 4.8   ^l 2.6 1Ko 9.7   ^m 2.8 Ro 1.3, 1Ko 15.4   ⁿ 2.9 Ep 3.1,13, Plp 1.12-14   ^o 2.11 2Ko 4.11   ^p 2.12 Mt 10.33   ^q 2.13 Ro 3.3-4, Tt 1.2   ^r 2.14 1Ti 6.4, Tt 3.9   ^s 2.15 1Ti 4.6

mulian pan Deo mambe eaba kemi naurata aea. Toa bedaoa ta lem ipu eta ngan maemamae go mao, ngansa eao paola tutui Deo ele posanga tautaunga. ¹⁶Be manta la aluai ngan posanga sapaeana alele toa inasi Deo ele kimnga mao, ngansa posanga toa bedaoa ga idada gid panua ta tipul murid ngan Deo, ta led kadonga papaeamao ilalala ga idae kapei. ¹⁷Led paoatainga ga iuasasa mambe eaba aea nasimou irorokul ga ila kapei. Panua rua ngan gid eine Imeneus ga Piletus. ¹⁸Gid tibuobuo ga titnan posanga tautaunga ton Deo, ta tikeo ga panua matemate tidae mulian ngan led matenga ga kus. Ngan posanga toa bedaoa tipaeabu ngan panua edengada lolod, ta lolod matua ngan Iesus pade mao. ¹⁹Be iaoa keled ton Kristus eine mambe kadanga matua toa Deo ipagun, be gadae ngan kadanga toa oa Deo ibode posanga bedane, “Maron iuatai ngan panua sapadua ei ton,” ga “Oangga sai ikeo ga inasi Maron, manta ila aluai ngan kadonga sat.”

²⁰Ngan luma kapei ede, gid danga sisid eaneannga aea imata ede ga ede ienono. Be danga sisid toa oa, tikado ngan gol ga silva kekelen mao, be tikado ngan abei ga tano pade. Edengada iman naurata kemikemi aea, be padengada iuot mambe ulo pesa. ²¹Tota oangga sai ipul ei ngan kadonga sat ta ilolo aea muk eta Deo imatai mao, ei ga iuot mambe danga kemi ede toa Deo idol ele ul ngan ta ikakado naurata kemi ngan. Eaba toa oa imata ila pan aea Maron somisomi ngan saoa naurata iuangga ibada pan.

²²Be la aluai ngan kimnga papaeamao toa iuotot ngan gid kakau iririau. Manta marum ngan nasinga gid kadonga ga bedane: kadonga tutui, ga kadonga lolo matua aea, ga kadonga kimnga aea, ga kadonga lolo tarui aea rabu ngan panua padengada. Nasi kadonga kemikemi toa oa toman ngan gid panua toa tiraring ga ila pan Deo be lolod aea muk eta imatai mao. ²³Be irangrang ngan eao longolongo gid posanga buobuonga ga mangamanga mao, ngansa eao oatai, posanga toa bedaoa ipapot aoa kaukau. ²⁴Be oangga sai ikakado Maron ele naurata, irangrang ngan iaoa parau mao. Be manta ilolo kemi ngan panua padengada, ga iuot eaba kemi paoatainga aea, be ilolo bake manmanae mao. ²⁵Oangga panua tiririak ngan ele posanga, manta ilolo marum ga ipananale gid kemi. Toa bedaoa ta irangrang ngan Deo ilongean gid ta tipul lolod ga tibada oatainga ngan posanga tautaunga. ²⁶Ngansa eaba paeamao iul gid ngan ele puo ta ikado ga tinasi ele kimnga. Be oangga Maron ele eaba naurata aea ipananale gid kemi bedaoa, eine ga lolod iluai mulian ta titnan eaba paeamao ele puo.

¹ 2.16 1Ti 4.7   ² 2.17 1Ti 1.20   ³ 2.19 Nam 16.5, Ins 10.14, 1Ko 8.3   ⁴ 2.22 1Ti 6.11
⁵ 2.23 1Ti 4.7

Boloma ngan ado muriai ga muriai tau kadonga papaeamao ga iuot

3 ¹Be eao manta oatai kemi bedane: Boloma ngan ado muriai ga muriai tau, eine kadonga kulupulupu ga iuot. ²Ngansa panua gau tikim gid kekelegid. Ga tikim tau pat. Ga tiparim ngan gid mulian. Ga tisoa edad mulian. Ga tipaeabu ngan panua padengada edad. Ga tilongolongo tnad ga tamad linged mao. Be oangga panua tikado kemi ngan gid, eine tiposa kemi pagid mao. Ga tilolon ngan Deo mao. ³Ga tikim panua padengada mao. Ga tinid ngan patutuinga led aoa kaukau mao. Be tidabadaba sat. Be tipakala gid mulian ngan kadonga sasat mao. Be tipaparau alele. Be saoa kadonga eine kemi, irangrang ngan tinid igelgel ngan mao. ⁴Gid tidol oaeoed ga tidae pagid ad isat bagedeai. Ga manmanae tau tila ngan kadonga buobuonga. Ga tiuangga gid kekelegid edad kapepei. Ga somisomi tikim danga tanoelai aea ta tinid igelgel ngan, be tikim Deo mao. ⁵Matad mambe tinasnasi Deo, be led kadonga ipasolan mambe lolod matua ngan Deo iura mao. Be eao la aluai ngan gid panua toa bedaoa.

⁶Ngansa gid panua toa bedaoa tiparumrum gid taine buobuonga ad ta tidudunga led lumaeai ta tikado ga tinasi linged. Gid taine toa oa tikado kadonga sat somisomi tau ta tinaman tinid kulupu, be kimnga papaeamao imata ede ga ede idada gid tau. ⁷Gid taine toa oa lolod ikim tau ngan longonga paoatainga imata ede ga ede, be tirangrang ngan badanga oatainga ngan posanga tautaunga mao. ⁸Gid arangaranga toa oa tiparau ngan posanga tautaunga lalaede mambe Ianes ga Iambres aoad parau pan Moses mugaeai. Lolod aea muk somisomi tau. Deo imata inasi led kadonga lolo matua aea ta iuatai mambe lolod matua tautaunga ngan ei mao. ⁹Be led pakakanga irangrang ngan ienono mole mao, ngansa led kadonga buobuonga ga iuot masaeai ngan panua busa matad, lalaede mambe Ianes ga Iambres led kadonga mugaeai.

Timoti manta ikisi matua Deo ele posanga

¹⁰Be eao matam inasi kemi leg paoatainga, ga leg naurata toa ngada ne ipu, ga leg kadonga. Eao oatai mambe lolog matua ngan Deo, ga naririak manmanae mao, ga nakim panua padengada, ga namadid matua ngan ag kadonga kulupulupu. ¹¹^bEao oatai ngan gid danga papaeamao toa panua tikado ngan gau, ga ag ieieinga toa iuot ngan gau ngan tuanga Antiok ga Aikoniam ga Listra. Be Maron ibada gau mulian ngan danga toa ngada ne. ¹²^cTautaunga, oangga sapadua tikeo ga tilup toman ngan Iesus Kristus ga tinasi kadonga mambe Deo ikim, eine panua ga

¹ 3.1 1Ti 4.1   ² 3.5 Mt 7.15, 21, Tt 1.16   ^a 3.8 IM 7.11   ^b 3.11 PA 13.14-52, 14.5,8-20
^c 3.12 Mt 16.24, Ins 15.20, PA 14.22

tipaieiei gid. ¹³Be kadonga togid panua papaeamao ga panua aleburo ad ga ila paeamao ga paeamao tau. Gid ga tipakaka panua padengada, be panua padengada ga tipakaka gid pade. ¹⁴Be eao manta kisi matua posanga toa eao bada oatainga ngan ga lolom matua ngan, ngansa eao oatai kemi ngan gai panua toa apaoatai go ngan. ¹⁵Ga pade, ngan eao kakauede ga irangrang ngan labone, eao oatai kemi ngan Deo ele laulau tutui aea posanga. Laulau toa ne irangrang ngan ikado ga lem oatainga kemikemi ta lolom matua tau ngan Iesus Kristus. Ta ngan lem kadonga lolo matua aea toa ne Deo ga ibada go mulian. ¹⁶^dDeo iaoa uru ipapot posanga toa ngada ne ienono ngan ele laulau, ta gid posanga toa ne eine kemi tau ngan paoatainga gid panua, ga dabanga gid panua toa tikado paeamao, ga patutuinga gid panua toa tibuobuo, ga pananalenga panua ngan kadonga tutui. ¹⁷Toa bedaoa ta Deo ele panua tinanale kemi ga led oatainga imata karanga. Ta matad idae somisomi ngan kadonga naurata kemikemi imata ede ga ede.

Timoti manta imadid matua ngan paolanga Deo ele posanga

4 ¹Muriai, oangga Iesus Kristus inama ta danga toa ngada ne ienono ibageai, ei ga ipamadid panua matad bibita ga panua matemate toa ngada ne ngan posanga. Be ngan ei imata ga ngan Deo imata pade, naposa matua pago bedane: ²Paola Deo ele posanga! Eao manta lalo lem posanga ga ienono motean lolomeai. Ta oangga tinid igelgel ngan aea longonga, mao tinid ngan mao, eao ga paola kemi ga ila pagid somisomi. Patutui panua tibuobuo, ga daba panua tikakado kadonga sat, ga pamatua panua lolod pade. Kado lem paoatainga kemi, be irangrang ngan lolom bake pagid manmanae mao. ³^eNgansa teta pade, panua ga tinid ngan longonga paoatainga tutui mao, be gid ga tigor gid panua busa paoatainga ad, ngansa tangad ikim tau ngan longonga saoa posanga inasi led kimnga papaeamao. ⁴Gid ga tipaki tangad ngan posanga tautaunga, be tilado manmanae ngan longonga gid ninipunga sapaeon. ⁵Be ngan danga toa ngada ne, eao manta matam inasi go mulian, ga bisi kadonga kulupulupu, ga kado naurata ngan paolanga ato kemi. Deo ele naurata toa ienono bagemeai na, eao manta kado ga iuot kemi.

Paulus teta pade imate

⁶^fNaposa pago bedaoa ngansa teta pade namate ga singig itoki mambe tenainga oain titok ga ila pan Deo. Matag boloma ngan natnan tano toa ne. ⁷^gBe gau naparau ala ngan ato kemi ton Iesus, ga naeasal salisalinga toa ne, be gau nakikisi posanga tautaunga ga lolog matua ngan ga irangrang ngan labone. ⁸^hTota labone ga ila, lasunga salisalinga

^d 3.16 Ro 15.4   ^e 4.3 1Ti 4.1   ^f 4.6 Plp 2.17   ^g 4.7 1Ti 6.12   ^h 4.8 1Ko 9.24-25

aea isanga gau buburiai. Lasunga toa ne ipu ga bedane: Maron ikeo ga gau eaba tutui. Ei eaba kemi patutuanga posanga aea, ta ei ga ilasu gau ngan ado toaiua ipamadid gid panua ngan posanga. Be ei ga ilasu gau kekelegau mao, ei ga ilasu panua toa ngada ne lolod ikim tau ngan geranga ei.

Timoti manta ila manmanae pan Paulus

⁹Eao manta toba namanga manmanae pagau. ¹⁰ⁱNgansa Demas ikim tau danga sisid tanoeai aea, ta itnan gau ga ila ngan tuanga Tesalonika. Be Kresens ila ngan tibur kapei Galesia. Be Taitus ila ngan tibur kapei Dalmesia. ¹¹Lukas kekelen idio toman ngan gau. Manta bada Markus ta gimirua anama, ngansa ei ilualua gau ngan leg naurata. ¹²Tikikus, nasula ei ga ila ngan tuanga Epesus na. ¹³^jBe oangga eao nama, bada pononga mamarae toa natnan ga idio pan Karpus ngan tuanga Troas. Ga pade, bada gid laulau ga inam. Be danga kapei tau nakim, eine gid laulau toa tikado ngan sipsip itin kukul.

¹⁴^kAleksanda, eaba toa ikakado danga sisid ngan bras, ikado kadonga papaeamao busa ngan gau. Maron ga ipanas ei ngan ele kadonga. ¹⁵Eao pade gabit kemi ngan ei, ngansa ei iaoa parau matua ngan leda posanga.

¹⁶Be ngan ado toaiua tipamadid gau ngan posanga toa matamata aea oa, eaba eta ilua gau ngan posanga mao, be gid kus ga titnan gau. Be nararing ga ila pan Maron ngan ei imata nanan led idil paeamao toa ne mao. ¹⁷Be ei imadid saligeai ta ipamatua gau. Toa bedaoa ta napaola ele ato kemi toa dodol oa ga ila pagid alu busa ta tilongo. Gid panua tiuangga tirau gau ga namate, be Maron ibada gau mulian pan laion iaoai.^l ¹⁸Be Maron ga ibada gau mulian ngan kadonga papaeamao toa ngada ne ta idol gau ga namado kemi ibageai ngan ele tuanga kemi buburiai. Manta tasoa ieda somisomi ga ilalala ga ila. Eine tautaunga.

¹⁹^mBada leg ado kemi ga ila pan Prisila ga Akuila ga gid iaoa kelede ton Onesiporus. ²⁰ⁿErastus idio ngan tuanga Korin. Be Tropimus aea dibala, ta natnan ei ga idio ngan tuanga Miletus. ²¹Eao manta toba ngan namanga manmanae, ngan kado ta aoara lolo ipakala go. Iubulus ga Pudens ga Linus ga Klodia ga oaeoaeda toa ngada ne led ado kemi ila pago.

²²Kemi ngan Maron idio toman ngan go. Ele kadonga lolo marum aea idio pagimi.

ⁱ 4.10-11 PA 15.37-39, 2Ko 8.23, Kol 4.14   ^j 4.13 PA 20.6   ^k 4.14 Ais 59.18, Ro 2.6

^l 4.17 Paulus iposa ngan laion tautaunga mao, be itado oanenga itna ngan Maron ibada ei mulian pan madidnga kapei Rom aea ibageai.   ^m 4.19 PA 18.2, 2Ti 1.16-17

ⁿ 4.20 PA 19.22, 20.4, Ro 16.23